

Eskilstuna kommun
Vuxennämnden
Torshälla Stads nämnd

2013-04-21

Strukturplan för vuxennämndens och Torshälla Stads nämnds verksamhet för omsorg om personer med funktionsnedsättningar 2013-2020

Innehållsförteckning

1. Inledning	s 3
2. Nationella mål och strategier	s 6
3. Nuläge i Eskilstuna	s 9
4. Nationell prognos för behov av vård och stöd hos vissa grupper	s 14
5. Prognos för behov av vård och stöd hos vissa grupper i Eskilstuna kommun	s 16
6. Jämställdhets- och jämlikhetsanalys	s 19
7. Förslag till framtida inriktningar för funktionshindersverksamheterna	s 20
8. Ekonomisk diskussion	s 29
9. Slutkommentar	s 32
10. Referenser	s 33

1. Inledning

Bakgrund och syfte

Vuxennämnden och Torshälla Stads nämnd har gett direktiv till en strukturplan för nämndernas verksamhet för omsorg om personer med funktionsnedsättningar.

Strukturplanen redovisar en nulägesbeskrivning av vuxenförvaltningens och Torshälla Stads förvaltnings verksamhet tillsammans med en omvärldsbeskrivning av nationella mål och strategier och en prognos över framtida behov, samt ger förslag på åtgärder som kan behöva genomföras i verksamheten för att kunna möta målgruppens behov av stöd och service på ett hållbart och effektivt sätt.

Syftet med strukturplanen är att den skall kunna utgöra ett kunskapsunderlag för vuxennämndens årliga prioriteringar i verksamhetsplaneringarna 2013-2020, och kunna ligga till grund för utveckling av vuxenförvaltningens verksamhet i enlighet med behov, nationella krav, och evidensbaserad kunskap fram till och med år 2020.

I strukturplanen används begreppen *personer, individer, enskilda, ungdomar, vuxna* och *äldre*. Dessa begrepp, och eventuella ytterligare begrepp som används för att beskriva såväl enskilda personer som målgrupp/-er, avser kvinnor och män.

Sammanfattning av förslag

Nedan redovisas en sammanfattning av de förslag på inriktningar och åtgärder som föreslås genomföras i verksamheten för att kunna möta målgruppens behov av stöd och service på ett hållbart och effektivt sätt.

Stöd i boende

1. Skapa 6-8 nya platser i särskilt boende SoL per år till och med år 2020.
Skapa 10-12 nya platser i särskilt boende LSS per år till och med år 2020.
2. Utarbeta en plan för långsiktig bostads- och lokalförsörjning med ställningstagande till nybyggnation och/eller inköp av fastigheter och renovering och/eller ombyggnation av nuvarande fastighetsbestånd.
3. Skapa alternativ till det utbud av boende och stöd i boende som finns idag, för att möjliggöra större flexibilitet och ge möjlighet till en högre grad av individanpassning av såväl stöd som av boende, med målsättning att ge individen största möjliga självständighet.

4. Säkerställa att förutsättningarna för förvaltningens insatser möjliggör ett kompetent, individanpassat och flexibelt arbetssätt, och att varje individ får tillgång till insats utifrån behov, oavsett den enskildes ålder, funktionstillstånd och behov av stöd.
5. Bedriva utvecklingsarbete för att kunna säkerställa erbjudande om individuellt anpassat stöd till äldre kvinnor och män med psykiska funktionsnedsättningar.
6. Utveckla boendeformer och daglig verksamhet för att möjliggöra en tillfredsställande individanpassning för de ungdomar med mycket stora funktionsnedsättningar som kommer att bli i behov av stöd från förvaltningen de kommande åren.
7. Stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i varje individs vardag utifrån dennes insatser och behov.

Daglig verksamhet, sysselsättning, arbete och utbildning

8. Skapa 30-40 nya platser i daglig verksamhet/sysselsättning per år till och med år 2020.
9. Fortsätta påbörjat arbete i daglig verksamhet/sysselsättning med implementeringen av metoden *Supported Employment* enligt *Individual Placement and Support*.
10. Möjliggöra anställningar inom vuxenförvaltningen och Torshälla Stads Förvaltning för kvinnor och män med funktionsnedsättning.
11. Möjliggöra anställningar inom Eskilstuna kommuns alla förvaltningar och bolag för kvinnor och män med funktionsnedsättning.
12. Möjliggöra utbildningsplatser för kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Fritid och öppen verksamhet

13. Underlätta för individer att ta del av samhällets ordinarie utbud av kultur- och fritidsverksamhet, och på så sätt bidra till normalisering och delaktighet i samhället, istället för att skapa fritidsverksamhet specifikt för målgruppen.
14. Eskilstuna kommun ska i arbetet med att skapa nya arenor för idrotts- och kulturliv beakta funktionsnedsättningsperspektivet såväl ur tillgänglighetsaspekten som ur delaktighetsaspekten.
15. Skapa en öppen verksamhet med huvudsaklig målgrupp personer med funktionsnedsättningar över 67 år.

Personlig assistans

16. Stödja utvecklingen av insatsen personlig assistans genom att arbeta för att säkerställa att individens stora inflytande över insatsens utformning och genomförande är kombinerat med ett kunskapsbaserat förhållningssätt och evidensbaserade arbetsmetoder.
17. Öka möjligheten till kvalitetssäkring och säkerställa att dokumentation kan utföras och utvärderas, samt förvaras rättssäkert, genom att införa datorer i assistansarbetet hos varje enskild brukare.

Uppsökande verksamhet och frivilligarbetare

18. Utveckla och intensiviera det uppsökande och informerande arbetet med syfte att fler personer med psykisk ohälsa som har stora och ej tillgodosedda behov skall nås av adekvata insatser.
19. Fortsätta utveckla frivilligarbetet som ett komplement till den vård- och omsorg som förvaltningen kan erbjuda.

Inkluderande arbete

20. Utreda befolkningssammansättning och behov hos förvaltningens målgrupper för att få en fördjupad kunskap om nuläget och därigenom kunna säkerställa att alla personer med behov av förvaltningens insatser får möjlighet att få sina behov tillgodosedda.
21. Utveckla förvaltningens internationella samarbete för att främja kunskapsutveckling, säkerställa en evidensbaserad praktik och ge möjlighet till ökad kulturkompetens i förvaltningens verksamheter.
22. Säkerställa att förvaltningens verksamheter bedrivs jämlikt och jämställt oberoende av den enskildes härkomst, kulturella tillhörighet, språk, religion, funktionsförmåga, kön, ålder, sexuell läggning och könsidentitet.

Brukarinflytande och anhörig-/närståendestöd

23. Utveckla brukarinflytandet på kollektiv nivå genom att införa arbetsplatsträffar/ medarbetarforum för brukarna i de verksamheter som erbjuder daglig verksamhet och sysselsättning, med syfte att verka för normalisering och inflytande.

24. Utveckla anhörigstödsverksamheten och utforma ett stöd som är riktat såväl till anhöriga till personer med åldersrelaterade vård- och omsorgsbehov som till anhöriga till personer med funktionsnedsättningar.
25. Beakta barnperspektiv och föräldraskap i utredningar och verksamheter.
26. Utveckla vuxenförvaltningens arbete för att motverka våld i nära relationer genom att utbilda personal och samverka med Arbetsmarknads- och familjeförvaltningen.

Samverkan

27. Utveckla befintliga samverkansstrukturer samt skapa nya arenor för samverkan mellan förvaltningar och myndigheter, organisationer, föreningar, och andra parter i det civila samhället, med målsättning att förbättra stödet till varje enskild individ, främja verksamhetsutveckling och nyttja samhällets befintliga resurser mer effektivt.

Personer med psykisk funktionsnedsättning och beroende

28. Fortsatt samarbete med arbetsmarknads- och familjeförvaltningen för att fortsätta att förbättra utbudet av insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar och ett samtidigt beroende av alkohol och/eller narkotika, framförallt gällande arbetsrehabilitering och boende.

Kompetens och Kvalitet

29. Utveckla kompetensen gällande hur man på bästa sätt inhämtar information från personer vilkas funktionsnedsättningar medför svårigheter att kommunicera med omvärlden, för att kunna ta del av dessa personers önskemål, upplevelser och synpunkter.
30. Säkerställa att förvaltningens verksamhet bedrivs med bästa tillgängliga evidensbaserade kunskap som grund för arbetsmetoder och förhållningssätt.
31. Bedriva ett aktivt arbete för att hålla värdegrundsfrågor levande bland förvaltningens medarbetare och därigenom lägga grunden till att alla uppdrag utförs professionellt med respekt och med helhetssyn.

2. Nationella mål och strategier

FN

FN antog 2006 en konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Sverige har undertecknat konventionen vars syfte är att *främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning*.¹

Europa 2020

2010 enades EU:s stats- och regeringschefer om en strategi för smart och hållbar tillväxt för alla: *Europa 2020*². Strategin innehåller bland annat mål för sysselsättning, utbildning och ökad social delaktighet. Personer med en funktionsnedsättning anges som en av de grupper som särskilt behöver uppmärksammas, och det är framför allt i respektive lands nationella politik, som strategin ska genomföras. Sveriges regering har, utifrån *Europa 2020*, formulerat en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011 - 2016.

Strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011 - 2016

Utgångspunkten för funktionshinderspolitiken är principerna om alla människors lika värde och alla människors lika rättigheter. Staten, kommunerna och landstingen har tillsammans ett ansvar för att stödja personer med funktionsnedsättning och öka deras möjlighet till god hälsa och en ekonomisk och social trygghet. I ansvaret ingår även att stärka individens möjligheter till ett självständigt och oberoende liv.

Regeringen har presenterat en strategi för genomförandet av funktionshinderspolitiken perioden 2011 - 2016.³ Syftet med strategin är att presentera funktionshinderspolitikens inriktning tillsammans med konkreta mål för samhällets insatser. Regeringen har fastställt inriktningsmål inom nio prioriterade samhällsområden, varav ett område är *arbetsmarknadspolitiken*, där regeringen uttalar att fler personer med psykisk funktionsnedsättning skall komma i sysselsättning, och anser att hela den offentliga sektorn behöver ta ett större ansvar för att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning. Ett annat prioriterat område är *kultur, medier och idrott* där regeringen uttalar att möjligheterna måste förbättras för personer med funktionsnedsättning att delta i kultur- och idrottslivet och att funktionshinderperspektivet skall vara integrerat i den ordinarie verksamheten inom kommunernas kultur- och idrottsområden. Regeringen kommer att senast våren 2017 redovisa en slutlig uppföljning av strategin för funktionshinderspolitiken.

---

¹ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning Ds 2008:23

² Europa 2020 - EU:s strategi för smart och hållbar tillväxt för alla

³ En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011-2016

Statens psykiatrisatsning

En överenskommelse om psykiatrisatsningar för 2012-2016 har träffats mellan Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och regeringen.⁴ I överenskommelsen hanteras en långsiktig handlingsplan för kommunernas och landstingens fortsatta arbete för psykisk hälsa. Arbetet har fokus på barn och unga samt personer med allvarlig psykisk sjukdom och långvarig psykisk funktionsnedsättning. Regeringen kommer att avsätta 870 miljoner kronor per år under perioden 2012-2016. En stor del av satsningen kommer att vara prestation- och resultatutvärderad med syfte att stimulera långsiktiga planeringar i kommuner och landsting. Grundläggande krav för att få ta del av de prestationsbaserade statliga stimulansmedlen är att det i länet skall finnas ingångna överenskommelser mellan kommuner och landsting om samarbete kring personer med psykisk funktionsnedsättning, överenskommelser om samarbete gällande insatser till barn och unga som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa, och överenskommelser om hur individuella planer, för individer tillhörande målgruppen som har behov av insatser både från kommunen och från landstinget, skall upprättas.

I handlingsplanen beskrivs fyra inriktningsmål för arbetet för personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning; att öka patient- och brukarinflytande inom vård- och omsorg på såväl organisations- och verksamhetsnivå som på det individuella planet, att öka andelen som har meningsfull sysselsättning och höja arbets- och sysselsättningsgraden för målgruppen, att minska risken för förtida död hos målgruppen samt att minska behovet av tvångsåtgärder.⁵

Socialstyrelsen

Socialstyrelsens nationella riktlinjer är ett stöd vid prioriteringar och ger vägledning om vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på.

2011 publicerade Socialstyrelsen *Nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd*⁶. Riktlinjerna innefattar rekommendationer inom områdena *tidiga åtgärder, delaktighet, utbildning, psykologisk behandling, kognitiv/social träning, arbete, boende* samt *samordning*, och kräver ökad samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Regeringens budgetproposition 2013

Med start 2013 avsätter regeringen 568 miljoner kronor för att satsa på att unga människor med funktionsnedsättningar, framförallt psykiska funktionsnedsättningar, skall komma i arbete. Regeringen uttalar att satsningar under 2013-2015 skall göras på arbetsrehabilitering med metoden *Supported Employment*, för att på ett effektivt sätt möjliggöra för personer med funktionsnedsättningar att hitta och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Regeringen

---

⁴ Stöd till riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012, överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting

⁵ En långsiktig gemensam handlingsplan för psykisk hälsa inom Sveriges kommuner och landsting kongressperioden 2012-2016

⁶ Nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd 2011- stöd för styrning och ledning

kommer även att ge Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp kommunernas insatser med daglig verksamhet för att utvärdera om de insatser som görs i daglig verksamhet leder till arbete.

3. Nuläge i Eskilstuna

Antalet invånare i Eskilstuna uppgick 31 december 2012 till 98 765 stycken. Invånarantalet beräknas öka med i genomsnitt 475 personer per år under den kommande 10-årsperioden, vilket innebär en folkmängd på drygt 100 000 invånare år 2020, varav drygt hälften av dessa kommer att tillhöra åldersgruppen 18-65 år.

Liksom i övriga landet kan man i Eskilstuna kommun se hur behoven av vård och stöd har ökat hos vissa grupper. Behoven av stöd till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, främst

ADHD, har ökat bland både män och kvinnor, men framförallt bland yngre män. Behoven av stöd hos unga kvinnor med personlighetsstörningar ökar. Antalet personer under 65 år med behov av stöd med anledning av Alzheimers sjukdom har ökat, så även personer med behov av stöd med anledning av psykisk ohälsa och ett samtidigt missbruk av alkohol/narkotika.

Behovet av stöd i boende, såväl behov av plats i boende med särskild service som behov av stöd i ordinärt boende, har ökat kontinuerligt de senaste åren, liksom behovet av platser på daglig verksamhet och i sysselsättningsverksamheter. Antalet personer med behov av personlig assistans ökar. Dessa trender, med ökning av behovet av vård och stöd, förväntas fortsätta kommande år.

Myndighetsutövning

Antal beslut om insats som idag (2012-08-21) är beviljade av myndighetskontoret uppgår till 1201 stycken, varav 650 stycken är beslut enligt LSS och 551 är beslut enligt SoL.

Vuxennämnden hanterar myndighetsutövning och verkställande för delar av det kommunala stödet som ges till vuxna personer i behov av vård och omsorg. Stödet beviljas huvudsakligen genom en behovsprövning utifrån flera olika lagar: Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om särskilt stöd och service (LSS), samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). *Socialtjänstlagen* förenar rättigheter för den enskilde med skyldigheter för kommunerna där lagstiftaren anger övergripande mål och syften med stödet den enskilde har rätt till. Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå.⁷ *Lagen om stöd och service* är en rättighetslag som kompletterar socialtjänstlagen, och som genom angivna individinriktade insatser ska ge personer med stora och omfattande funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor.⁸ *Hälso- och sjukvårdslagen* anger att målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen.⁹

---

⁷ Socialtjänstlagen 2001:453

⁸ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:387

⁹ Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763

I Eskilstuna kommun ansvarar vuxennämnden och Torshälla stads nämnd för stöd, service, vård och omsorg till personer med funktionsnedsättningar. Vuxennämnden är en facknämnd som även ansvarar för insatser till personer över 65 år. Torshälla Stads nämnd är en kommundelsnämnd som även ansvarar för individ- och familjeomsorg, kultur- gatu- park- och fritidsverksamhet samt förskola och skola i kommundelen Torshälla. Torshälla stads förvaltnings biståndshandläggare beslutar om insatser enligt socialtjänstlagen för personer boende i Torshälla. Vuxenförvaltningens biståndshandläggare beslutar om insatser enligt LSS för personer boende i hela Eskilstuna kommun, även Torshälla. Insatserna hemtjänst och boendestöd verkställs i Torshälla. Insatserna boende med särskild service enligt LSS, boende med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning, daglig verksamhet och sysselsättning verkställs i Eskilstuna.

Resurser

Vuxennämnden har år 2012 en driftbudget på 1158,8 mkr, varav ca en tredjedel går till verksamhet för personer under 65 år. Torshälla stads nämnd har år 2012 en driftbudget på ca 272,5 mkr.

Verksamhetsutbud

Vuxennämnden ansvarar för följande insatser riktade till personer mellan 18 och 65 år, (vissa riktade även till personer äldre än 65 år).

Anhörigstöd

Sedan 1 juli 2009 gäller en ny bestämmelse om anhörigstöd, som innebär att *socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.*¹⁰

Det anhörigstöd som finns idag, med samtalsgrupper, friskvårdsinsatser, föreläsningar samt information och vägledning, arrangerat av vuxenförvaltningens anhörigkonsulenter, når främst närstående till äldre personer med åldersrelaterade vård- och omsorgsbehov. Utredning pågår gemensamt i vuxenförvaltningen, Torshälla Stads förvaltning, arbetsmarknads- och familjeförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen gällande hur anhörigstödet skall vara utformat för att kunna tillgodose behov av anhörigstöd för såväl närstående till personer med åldersrelaterade vård- och omsorgsbehov, som närstående till personer med funktionsnedsättningar.

Avlösarservice LSS

Insatsen *avlösarservice* innebär att den anhöriga får avlösning i hemmet för att kunna lämna hemmet och utföra egna aktiviteter.

Särskilt boende

Insatsen *boende med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning* innebär ett boende som tillmötesgår den enskildes behov av vård, stöd och omsorg dygnet runt, enligt socialtjänstlagen alternativt enligt LSS-lagen.

---

¹⁰ SoL 5 kap 10§

Tabell- Antal platser per år i boende med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning.

2010	2011	2012
134	138	131 ¹¹

Insatsen *boende med särskild service LSS* innebär ett boende som tillmötesgår den enskildes behov av vård, stöd och omsorg dygnet runt enligt LSS-lagen.

Tabell- Antal platser per år i boende med särskild service LSS

2010	2011	2012
214	219	236

Antal personer boende i särskilt boende i december 2012 var 367 personer varav 228 är män och 139 är kvinnor.

Boende för yngre personer med demenssjukdom

Planering pågår för att inrikta ett särskilt boende, med tio platser, för yngre personer med demenssjukdom.

Boendestöd

Insatsen boendestöd finns för personer med psykisk funktionsnedsättning, som har behov av särskilt anpassat stöd i bostaden och/eller vid kontakter ute i samhället. Stödets utformning är individuellt anpassat och bygger på delaktighet med individens självständighet som mål.

I december 2012 hade 101 individer beslut om boendestöd; 56 kvinnor och 45 män.

Hjälp i hemmet

Insatsen hjälp i hemmet finns för personer som har behov av hjälp och stöd med t ex personlig omvårdnad, mathållning, inköp och städning. Två kategorier av insatsen hjälp i hemmet finns att tillgå: hjälp i hemmet/hemtjänst (oavsett ålder), och hjälp i hemmet för personer med psykisk funktionsnedsättning¹² med insatserna boendestöd alternativt hemtjänst.

Daglig verksamhet och sysselsättning

Den struktur som finns, och de arbetsmetoder som används i verksamheterna som erbjuder daglig verksamhet och sysselsättning, ger möjlighet för individuellt anpassade insatser; från verksamheter i anpassade lokaler för personer med omfattande funktionsnedsättningar och omfattande stöd av personal, till personer med självständiga placeringar på reella arbetsplatser med varierande grad av stöd från personal. Sysselsättningsverksamhetens arbetskonsulenter, som bedriver arbetsrehabilitering i reell miljö enligt den av Socialstyrelsen rekommenderade metoden *Supported*

---

¹¹ 19 platser har 2012 överförts till Arbetsmarknads- och Familjförvaltningen.

¹² Definition enligt Nationell psykiatrisamordning 2006

*Employment – Individual Placement and Support*¹³, samverkar med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att finna möjligheter för fler personer att komma ut i arbete.

Tabell- Personer i daglig verksamhet/sysselsättning, december 2012

2010	2011	2012
473	472	521

Antal brukare med daglig verksamhet eller sysselsättning uppgick i december 2012 till 521 stycken, varav 215 är kvinnor och 221 är män.

2013 skall minst 15 personer med beslut om daglig verksamhet eller sysselsättning erbjudas någon form av anställning inom vuxennämndens verksamhet.

Kontaktperson LSS

En kontaktperson skall tillgodose behovet av en medmänniska/icke-professionellt stöd med syfte att bryta isolering och främja ett socialt aktivt liv.

Korttidsvistelse LSS

Insatsen *korttidsvistelse LSS* är en möjlighet till rekreation och miljöombyte för den person som har en funktionsnedsättning, och en samtidig möjlighet till avlösning för anhöriga. Korttidsvistelse skall även bidra till ökad självständighet för den enskilde och minskat beroendeförhållande mellan den enskilde och den närstående.

Efterfrågan på korttidsvistelse enligt LSS är under vissa perioder mycket stor. Antalet sammanlagda vistelsedygn per månad har ökat kontinuerligt de senaste åren. Flertalet brukare har mycket stora behov av omvårdnad och beslut om långa vistelseperioder.

Korttidsvistelse SoL

Insatsen *korttidsvistelse SoL* skall tillgodose en persons behov av återhämtning och/eller behov av att stärka funktioner för att möjliggöra ordinärt boende, att erbjuda avlösning för närstående som vanligtvis vårdar den enskilde, behov av att utreda fortsatta insatser alternativt i väntan på att plats i särskilt boende kan erbjudas. Korttidsvistelse enligt socialtjänstlagen för personer under 65 år kan verkställas inom äldreomsorgen eller inom omsorgen om personer med funktionsnedsättningar.

Ledsagarservice LSS

Den som på grund av en funktionsnedsättning möter stora svårigheter i sin vardag och behöver hjälp med att delta i aktiviteter utanför hemmet kan beviljas ledsagning. Ledsagarservice ska fungera som ett personligt stöd för en individ och kan beviljas såväl regelbundet som för specifika tillfällen, för att t ex ta sig till och delta i fritidsaktiviteter, träffa anhöriga eller vänner, åka på utflykter eller resor.

---

¹³ Nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd 2011-Socialstyrelsen

Personlig assistans

Personlig assistans är ett personligt utformat stöd för personer med en funktionsnedsättning vilken medför ett omfattande behov av stöd och hjälp. Personlig assistans är knutet till en individ och ges i olika situationer av ett begränsat antal personliga assistenter. Syftet med insatsen är att en person ska få hjälp med sina grundläggande behov och få ökade möjligheter till ett självständigt liv.

Antal brukare med personlig assistans maj 2012 är 199 stycken. Av dessa personer har 81 stycken vuxenförvaltningen som utförare och 118 stycken privata aktörer som utförare. Antal timmar personlig assistans där vuxenförvaltningen är utförare var i maj 2012 35 373 st.

Öppen verksamhet för personer med funktionsnedsättning

Utredning av den öppna verksamheten har genomförts under 2012. Utredningens förslag var bla att skapa en öppen verksamhet för personer med funktionsnedsättningar över 65 år förslagsvis i samordning med boende med särskilt stöd och service enligt LSS och område personlig assistans. Utredningen föreslog även att uppsökande verksamhet skall finnas "(...) särskilt avseende personer med psykisk funktionsnedsättning. De föreslås skapa mötesplatser för målgruppen i samverkan med andra aktörer i Eskilstuna kommun samt kontinuerligt informera om dessa."¹⁴ Idag bedrivs öppen verksamhet, med syfte att stödja och hjälpa besökarna att bli mer delaktiga i samhället genom att tillsammans genomföra aktiviteter i kommunens ordinarie fritidsutbud, i enlighet med utredningen.

Frivillig-/volontärverksamhet

Eskilstuna kommun vill utveckla samarbetet med frivilligorganisationer, ideella föreningar, kyrkliga samfund och enskilda personer. "Fler frivilligkrafter inom vård och omsorg" är en verksamhet som kommunen tidigare bedrivit i projektform, och som nu ingår i ordinarie verksamhet. "De frivilliga insatserna ska erbjuda ett socialt och hälsofrämjande komplement till verksamhetens egna aktiviteter."¹⁵ Kommunen samarbetar med "Frivilligcentralen Eskilstuna" en ideell förening för frivilligt socialt arbete.

Kooperativet uppsökarna och Vitsippan

Uppsökarna är en kooperativ ekonomisk förening som med finansiellt stöd av vuxenförvaltningen bedriver en verksamhet med uppsökande, kamratstödande och aktiverande innehåll.

Vitsippan är den lokal som uppsökarna med finansiellt stöd av vuxenförvaltningen använder för sin verksamhet, och som även används av vissa brukar- och närståendeorganisationer som föreningslokal.

Insatser som kan erbjudas med annat språk än svenska

Anhörigstöd på finska kan erbjudas.

---

¹⁴ Beslutsunderlag för Öppen verksamhet 120514, Vuxenförvaltningen

¹⁵ eskilstuna.se

Personer med psykiska funktionsnedsättningar och ett samtidigt missbruk/beroende

I inventeringen av personer med psykiska funktionshinder identifierades 180 personer i Eskilstuna kommun, som tillsammans med stora svårigheter med sin psykiska hälsa också har ett samtidigt beroende av alkohol och/eller narkotika.¹⁶

Samverkan för att finna lösningar för att förbättra utbudet av insatser för dessa personer har sedan 2010 pågått i samverkansgruppen STAV (*Samverkan Torshälla stads förvaltning, Arbetsmarknads-och familjeförvaltningen och Vuxenförvaltningen*). Denna samverkan har lett fram till gemensamma åtgärder för att förbättra utbudet av insatser för personer med psykiska funktionshinder och ett samtidigt beroende av alkohol och/eller narkotika, inom områdena arbetsrehabilitering, boende, barn och metodutveckling.

4. Nationell prognos för behov av vård och stöd hos vissa grupper

Ökade kostnader

Kommunernas kostnader för insatser till personer med funktionsnedsättning har, enligt Socialstyrelsen, ökat under den senaste femårsperioden och kostnaden beräknas fortsätta att öka.¹⁷ Drygt 80 % av ökningen gäller insatser enligt LSS-lagen och assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, och drygt 19 % gäller insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Personer med behov av personlig assistans blir fler, och de striktare bedömningar som Försäkringskassan gör av vad som ingår i grundläggande behov vid prövning av statlig assistansersättning, medför en ökad efterfrågan på personlig assistans enligt LSS, vilket bidrar till ökade kostnader. Insatser enligt SoL för personer i ordinärt boende upp till 65 år ökar, framförallt gällande hemtjänst och boendestöd, liksom kostnader för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning. Behoven förväntas fortsätta att öka.

Unga personer med psykisk ohälsa

Socialstyrelsen beskriver hur behoven av vård och stöd ökar hos vissa grupper. Andelen unga personer, såväl kvinnor som män, som vårdas för psykisk ohälsa fortsätter att öka. Unga kvinnor som vårdas för depression och ångestsjukdomar har under ett antal år ökat i antal. Nu ökar även antalet unga män som vårdas inom den psykiatriska öppenvården, framförallt unga män med hyperaktivitetsstörningar och diagnos ADHD, men även med diagnos Aspergers syndrom.

---

¹⁶ En inventering av livssituationen för personer med psykiska funktionshinder Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun, Landstinget Sörmland

¹⁷ *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst, lägesrapport 2012* Socialstyrelsen

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, främst ADHD, ökar kraftigt bland både pojkar och flickor.

Ökningen kan ha fler orsaker; dels finns en ökad medvetenhet om ADHD, inte bara inom hälso- och sjukvården utan också inom skolan och hos allmänheten, och dels har resurserna att utreda ADHD ökat inom vården de senaste åren, vilket har bidragit till att både diagnostisering och läkemedelsbehandling vid ADHD har tilltagit markant.

I Socialstyrelsens rapport *Beskrivning av vårdutnyttjande för patienter med psykisk ohälsa*¹⁸ rapporteras att inte bara behovet av öppenvårdsinsatser för unga människor ökat utan att även antalet vårdtillfällen i psykiatrisk slutenvård under de senaste tio åren ökat för såväl unga kvinnor som unga män. Många av kvinnorna vårdas för personlighetsstörningar medan männen i hög utsträckning vårdas för psykiska störningar och beteendestörningar som är orsakade av beroendeframkallande medel som alkohol och narkotika.

Insatser enligt LSS

Det totala antalet personer med funktionsnedsättning som efterfrågar olika stödinsatser enligt LSS har ökat stadigt under en lång följd av år. Antalet personer som har minst en insats från sin kommun enligt LSS ökar med 2-3 procent per år och ökningen förväntas fortsätta.¹⁹

Stöd i ordinärt boende

Antalet personer med komplex problematik och ett utåtagerande beteende, som behöver stöd i sin vardag, ökar. I Socialstyrelsens slutrapport *Nationell tillsyn av kommunernas insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning 2009-2011*²⁰ framkommer det att gruppen unga vuxna med neuropsykiatriska diagnoser, som har behov av boendestödsinsatser, ökat under de senaste åren. Unga kvinnor med självskadebeteende är en annan målgrupp som i rapporten lyfts fram som en ny, växande, målgrupp för landets boendestödspersonal.

Äldre personer med funktionsnedsättning

Den demografiska utvecklingen de kommande åren innebär att allt fler män och kvinnor blir äldre och kommer att behöva insatser från såväl hälso- och sjukvård som socialtjänst. Det innebär också att populationen äldre med psykisk ohälsa och populationen äldre med funktionsnedsättningar kommer att öka, vilket kommer att ställa särskilda organisations- och kompetenskrav på både hälso- och sjukvården och socialtjänsten.²¹

De senaste årens rapporter från såväl äldreomsorg som psykiatri visar på att äldres psykiska ohälsa är ett eftersatt område.²² Äldre med psykisk ohälsa är en målgrupp som ofta har sammansatta och

---

¹⁸ *Beskrivning av vårdutnyttjande för patienter med psykisk ohälsa 2009-2011* Socialstyrelsen

¹⁹ Personer med funktionsnedsättning – insatser enligt LSS år 2011, Socialstyrelsen

²⁰ *Nationell tillsyn av kommunernas insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning 2009-2011*, Socialstyrelsen

²¹ *Psykisk hälsa inom Sveriges kommuner och landsting kongressperioden 2012-2016*, SKL

²² Socialstyrelsen 2008-131-20

komplexa behov vilka kräver såväl somatiska som psykiatriska insatser, och därigenom ställer krav på ett gemensamt ansvarstagande och en gemensam strategi för insatser mellan kommunerna och hälso- och sjukvården.

Åldrandeprocess och åldersberoende sjukdomar framträder tidigare hos personer med funktionsnedsättningar jämfört med hos personer utan funktionsnedsättningar. En alldeles särskild problematik kring åldrandet finns t ex hos personer med Downs syndrom, som är den vanligaste orsaken till utvecklingsstörning, vilka har såväl ett för tidigt generellt åldrande som en ökad benägenhet för demenssjukdom.²³

Tvångsvård i öppenvård

Omkring en femtedel av alla som vårdas i psykiatrisk slutenvård vårdas med stöd av tvångsvårdslagarna Lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT, eller Lagen om rättspsykiatrisk vård, LRV²⁴.

På senare år har fler personer från rättspsykiatrisk vård kommit till kommunal verksamhet, på grund av möjligheten till tvångsvård i öppenvård. En översyn av den psykiatriska tvångsvårdslagstiftningen har skett, och förslag till en ny lagstiftning på området lämnades i april 2012. En eventuell ny lagstiftning ställer krav på olika typer av stöd från kommunens sida. Förslaget förväntas medföra en viss ökning av personer med behov av insatser från socialtjänsten, med en ökad kostnad för kommunen för missbruksvård, anpassat boende och sysselsättning som följd²⁵.

5. Prognos för behov av vård och stöd hos vissa grupper i Eskilstuna kommun

Bedömningar av behovet av antal platser till och med år 2020 baseras på hittillsvarande utveckling, nationella prognoser samt observerade utvecklingstendenser i Eskilstuna kommun. Oförutsedda förändringar, som lagändringar och nationella riktlinjer kan påverka behovet av insatser.

Förändringar inom brukarkategorier

Prognosen för ökande behov av vård och stöd hos vissa grupper i Eskilstuna kommun stämmer väl överens med den nationella prognosen.

Vuxenförvaltningens verksamhet för personer med funktionsnedsättningar möter idag allt fler, mer resurskrävande, brukare, och tendensen verkar fortsätta även kommande år. Detta medför att behovet av individuellt utformade insatser för brukare med specifika och komplexa behov kommer att öka framöver och ställer krav på samverkan med andra organisationer och förvaltningar.

Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, personer med såväl psykiska funktionsnedsättningar som ett pågående missbruk, äldre personer med psykisk ohälsa, yngre personer med demens med eller utan tidigare funktionsnedsättning, åldrande personer med en

---

²³ Gustafsson, & Thuresson, 2004

²⁴ Socialstyrelsen 2012-3-14

²⁵ SoU 2012:17

utvecklingsstörning, personer med missbruk, personer med lindrig utvecklingsstörning och personer med krigsskador är alla grupper vars behov av stöd och hjälp beräknas öka framöver. Fler personer under 65 år får demensdiagnos och fler unga personer får neuropsykiatriska funktionsnedsättningsdiagnoser.

Det totala antalet personer med funktionsnedsättning, som efterfrågar olika stödinsatser enligt LSS, har ökat under flera år och ökningen förväntas fortsätta. Från barn- och utbildningsförvaltningen kommer ett stort inflöde av ungdomar med behov av insatser enligt LSS.

Den medicinska utvecklingen har bidragit till att fler personer med mycket stora funktionsnedsättningar idag når vuxen ålder och behöver stöd och hjälp, som vuxna, genom insatser enligt LSS. Under perioden 2013-2020 beräknas 8 ungdomar med mycket stora funktionsnedsättningar, som idag får insats från barn- och utbildningsförvaltningen, bli i behov av stöd från vuxenförvaltningen. Eftersom barn med jämförbart lika stora funktionsnedsättningar tidigare inte nått vuxen ålder är målgruppen till viss del ny för våra verksamheter.

Genomsnittsåldern för de personer som har bostad med särskild service enligt LSS ökar, precis som för befolkningen i stort, vilket oftast medför ökade behov av stöd och hjälp.

Eskilstuna kommuns invånare ökar i antal, och ökningen förväntas fortsätta. Eskilstuna är en inflyttningsort från övriga delar av länet för personer med funktionsnedsättningar, med kommunstorlek och verksamhetsutbud som tänkbara förklaringar, vilket ökar andelen personer med behov av stöd i kommunen. En inflyttning av personer med en bakgrund i andra delar av världen innebär en större variation av språk, kulturer och religioner hos framtida brukare. Ett antal inflyttade personer har en genomgått traumatiserande händelser, framförallt med anledning av sin bakgrund i krigsdrabbade områden, vilket kan leda till ohälsa och behov av olika former av stöd.

Särskilt boende

Behovet av boendeplatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar har ökat de senaste åren och ökningen förväntas fortsätta, med ca sex-åtta platser per år, vilket innebär en ökning med ca 48-64 platser till och med år 2020, om utvecklingen fortsätter i samma takt.

Behovet av boendeplatser för personer med behov av stöd och service enligt LSS har ökat de senaste åren och utökningen förväntas fortsätta, med ca 10-12 platser per år fram till 2020, vilket innebär en ökning med ca 80-96 platser till och med år 2020, om utvecklingen fortsätter i samma takt.

En utökning av boendeplatser, i såväl boenden med särskild service enligt LSS som boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning enligt SoL, försvåras i hög grad av att Eskilstuna kommuns bostadsmarknad förändrats och att möjligheten att finna lägenheter för boende genom samverkan med de hyresvärdar som finns på bostadsmarknaden idag blir allt mer problematisk. En lösning av situationen behöver finnas, för att inte försvåra skapandet av nya bostäder.

Stöd i ordinärt boende

Behoven av stöd i ordinärt boende ökar stadigt i Eskilstuna kommun. Det ökade behovet av insatser förväntas fortsätta, framförallt gällande boendestöd där antalet brukare ökat markant under 2011 och 2012, men även gällande hemtjänst till personer under 65 år. Många av personerna i gruppen med hemtjänst under 65 år har omfattande och komplexa svårigheter: psykisk ohälsa, missbruk av alkohol/narkotika, krigsskador, förvärvade hjärnskador etc.

Neuropsykiatrisk problematik, främst ADHD, och psykiska funktionsnedsättningar hos personer med missbruksproblematik, uppmärksammas allt oftare hos, främst unga, vuxna personer som idag är aktuella på arbetsmarknads- och familjeförvaltningen. Genom uppmärksammade behov bedöms personerna behöva insatser från vuxenförvaltningen, vilket antas komma att leda till efterfrågade stödinsatser, framförallt boendestödsinsatser, i allt större utsträckning de kommande åren.

Efterfrågan på korttidsvistelse enligt LSS är under vissa perioder mycket stor. Antalet sammanlagda vistelsedygn per månad har ökat kontinuerligt de senaste åren. Flertalet brukare har mycket stora behov av omvårdnad och beslut om långa vistelseperioder.

Personlig assistans

Antalet timmar för personlig assistans har ökat markant under 2011. Antalet personer med behov av personlig assistans ökar, och trenden förväntas fortsätta. Andelen personer äldre än 65 år, som får stöd genom personlig assistans, ökar vilket generellt kan medföra delvis ändrade behov i målgruppen.²⁶ De striktare bedömningar som Försäkringskassan gör av vad som ingår i grundläggande behov vid prövning av statlig assistansersättning, medför allt oftare att individens grundläggande behov inte överstiger 20 timmar per vecka som är grunden för assistansersättning via socialförsäkringsbalken, vilket medför en ökning av kommunens kostnad då behovet av bistånd till personlig assistans enligt LSS ökar. Efterfrågan på personlig assistans hos kommunens utförare minskar dock, till förmån för privata aktörer, och ingen förändring förväntas inom de närmaste åren.

Daglig verksamhet och sysselsättning

Efterfrågan på daglig verksamhet och sysselsättning ökar kontinuerligt, och beräknas öka med ca 30-40 platser per år fram till år 2020, där huvuddelen av platserna bedöms vara sysselsättningsplatser

Antalet personer med autismspektratillstånd och behov av daglig verksamhet ökar. Behovet av stöd genom insatsen daglig verksamhet kvarstår oftast under hela livet.

Antalet personer med behov av sysselsättning och/eller arbete ökar. Verksamhetens målgrupp kommer delvis förändras och utökas de närmaste åren. Unga personer med ADHD, och unga personer med psykisk ohälsa och ett samtidigt missbruk, innebär förändrade krav på verksamheten; både att kunna erbjuda rätt stöd och att kunna erbjuda ett större och mer individanpassat utbud. För

---

²⁶ Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst, lägesrapport 2012, Socialstyrelsen

att öka möjligheterna att kunna motivera dessa personer att delta i verksamheten och få tillgång till en rehabilitering till ett så självständigt liv som möjligt, med den reguljära arbetsmarknaden som slutlig målsättning, behöver personerna stöd i så arbetsliknande former som möjligt.

”Arbetslinjen” gäller också för personer med funktionsnedsättningar. En funktionsnedsättning utgör för många ett alltför stort hinder för att komma in på, eller ta sig tillbaka till, arbetsmarknaden. Personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning, inte minst unga vuxna, står i regel långt från arbetsmarknaden och flera undersökningar gör gällande att det är den gruppen bland de med olika funktionsnedsättningar som är sysselsatta i lägst utsträckning.

”För att enskilda personer med nedsatt arbetsförmåga p.g.a. psykisk sjukdom och funktionsnedsättning ska få tillgång till det sammansatta stöd de behöver för att kunna få och behålla ett arbete krävs att kommuner och landsting också har en väl upparbetad samverkan och samarbete med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. De traditionella formerna för sysselsättning och daglig verksamhet som ofta erbjuds målgruppen kan behöva kompletteras med mer individuella lösningar där stödet till individen är baserat på egna val och preferenser. Stödet till den enskilde ges av särskilda specialister på arbetsrehabilitering och ska vara en väl integrerad del av det samhällsbaserade psykiatriska stödsystemet.”²⁷

Verksamheten och arbetsmetoderna i daglig verksamhet och sysselsättning ger redan idag möjlighet för individuellt anpassade insatser; från verksamheter i anpassade lokaler för personer med omfattande funktionsnedsättningar och omfattande stöd av personal, till personer med självständiga placeringar på reella arbetsplatser med varierande grad av stöd från personal.

Behovet av externa platser med självständiga placeringar och möjlighet till varierande grad av stöd, samt behov av samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, beräknas komma att öka.

6. Jämställdhets- och jämlikhetsanalys

Kommunal verksamhet ska kunna möta alla brukare som enskilda individer med olika behov och önskemål, oavsett kön, härkomst, språk, religion, kulturell tillhörighet, sexuell läggning och könsidentitet. Barnperspektivet skall genomsyra alla verksamheter, även de verksamheter som riktas till vuxna personer.

Vuxennämnden har 2012 antagit en plan för jämställdhetsintegrering vilken innebär ett ökat arbete med att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett för kvinnor och män jämställt sätt²⁸.

Andelen män som i Eskilstuna kommun under år 2011 beviljades insatserna *boendestöd*, *hemtjänst yngre* och *daglig verksamhet/sysselsättning* översteg antalet kvinnor. Differensen mellan beviljad insats för kvinnor och för män ska analyseras. Insatser beviljas utifrån individuella behov, vilket

---

²⁷ En långsiktig gemensam handlingsplan för Psykisk hälsa inom Sveriges kommuner och landsting kongressperioden 2012-2016, SKL

²⁸ Plan för jämställdhetsintegrering 2012, Vuxennämnden

betyder att det inte är självklart att det är rättvist att insatserna är jämnt fördelade på de båda könen. När det gäller könsskillnader i levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning visar flertalet studier att skillnaden är mindre än vad som är fallet i befolkningen i stort. Det är dock svårt att svara på om detta är ett resultat av de individuella stöden eller om det snarare är så att könsskillnaderna generellt är mindre påtagliga i grupper med sämre levnadsvillkor, varav personer med funktionsnedsättningar är en grupp.²⁹ Dock bör en medvetenhet om könsaspekten finnas med i biståndsbeviljande, verksamhetsplanering och uppföljning, för att säkerställa att bedömningen av individuella behov och bedrivande av verksamhet inte påverkas av förutfattade meningar om könsbundna förutsättningar och av normer baserade på könstillhörighet.

Förvaltningen behöver ha förutsättningar att kunna nå, erbjuda och tillgodose behoven av hjälp och stöd hos alla personer i behov av stöd från socialtjänsten, oavsett personers ursprung, språk, religion och kulturella tillhörighet, och behöver därför säkerställa att man har kunskap om hur behovet av insatser ser ut i alla befolkningsgrupper. Kunskap om symptom och behov hos personer, som under sitt liv genomgått traumatiska upplevelser, i framförallt krigsdrabbade delar av världen, möjliggör ett gott omhändertagande av alla äldre och/eller personer med funktionsnedsättningar.

7. Förslag till framtida inriktningar för funktionshindersverksamheterna

För att klara de utmaningar som framtidens vård och omsorg medför finns det en rad olika områden som behöver bevakas, verksamheter som behöver förstärkas och satsningar som rekommenderas.

Boende

För att möta behovet av fler bostäder med särskild service behöver nya platser/bostäder skapas. Skapandet av platser försvåras av att Eskilstuna kommuns bostadsmarknad förändrats och att möjligheten att finna lägenheter genom samverkan med de hyresvärdar som finns på bostadsmarknaden idag blir allt mer problematisk.

Varje individ skall stöttas till att uppnå högsta möjliga grad av självständighet i sitt boende. För att möjliggöra detta behövs en långsiktig planering för den enskilde individens boendesituation. Genom att kunna erbjuda en större variation av boendeformer än idag skulle insatsernas stöd bättre kunna anpassas efter individens aktuella behov, vilket skulle skapa större möjligheter för individen att uppnå högsta möjliga grad av självständighet, och öka möjligheten för den enskilde att bo som den önskar. Stödet i boendet skall vara organiserat på ett sätt som möjliggör att det kan varieras i nivå med den enskildes aktuella stödbehov

En större variation på boendeformer, med en större variation på stödets intensitet, bör leda till att behovet att skapa nya platser för särskilt boende minskar, vilket i sin tur leder till ett mer effektivt resursutnyttjande, och kan leda till att behovet av antal nya platser i särskilt boende minskar.

Behoven av stöd i ordinärt boende ökar. Många personer med behov av hjälp och stöd i ordinärt boende är unga personer med såväl psykiska som fysiska funktionsnedsättningar. Många av dessa

---

²⁹ Insatser till kvinnor och män med funktionsnedsättning Kartläggning och analys av könsskillnader inom LSS och SoL, Socialstyrelsen 2011-12-22

personer kommer att vara hjälpbehövande hela livet, men genom att stödja deras självständighet med ett aktivt och rehabiliterande stöd kan deras behov av hjälp och stöd minimeras. Bland äldre personer med hjälp i hemmet i sitt ordinära boende finns individer med psykiska funktionsnedsättningar tillsammans med sina omsorgsbehov. Både i den yngre och i den äldre målgruppen finns personer med psykosocial problematik. Alla dessa personer behöver få tillgång till kompetent stöd utifrån sina specifika behov.

Förslag 1:

Skapa 6-8 nya platser i särskilt boende SoL per år till och med år 2020.

Skapa 10-12 nya platser i särskilt boende LSS per år till och med år 2020.

Förslag 2:

Utarbeta en plan för långsiktig bostads- och lokalförsörjning med ställningstagande till nybyggnation och/eller inköp av fastigheter och renovering och/eller ombyggnation av nuvarande fastighetsbestånd.

Förslag 3:

Skapa alternativ till det utbud av boende och stöd i boende som finns idag, för att möjliggöra större flexibilitet, och ge möjlighet till en högre grad av individanpassning av såväl stöd som av boende, med målsättning att ge individen största möjliga självständighet.

Individanpassade insatser till alla brukargrupper

Äldre personer med psykisk ohälsa, yngre personer med en demenssjukdom med eller utan tidigare funktionsnedsättning, åldrande personer med en utvecklingsstörning, personer med missbruk, personer med krigsskador, personer med förvärvade hjärnskador, barn och ungdomar med mycket stora funktionsnedsättningar med en annan möjlighet än tidigare att nå vuxen ålder; ett ökat antal personer med komplexa och resurskrävande behov tillsammans med en ökad andel äldre personer i befolkningen medför behov av att utveckla verksamheter för att kunna ge individanpassad hjälp och stöd oavsett funktionsförmåga, ursprung, kön och ålder.

Under perioden 2013-2020 beräknas 8 ungdomar med mycket stora funktionsnedsättningar komma att bli i behov av stöd från vuxenförvaltningen. Eftersom barn med funktionsnedsättningar i samma grad tidigare inte nått vuxen ålder är målgruppen till viss del ny för förvaltningens verksamheter.

Inom gruppen personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning är risken för ohälsa stor. Eskilstuna kommun har som ambition att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet utifrån individens förutsättningar och behov.

Förslag 4:

Säkerställa att förutsättningarna för förvaltningens insatser möjliggör ett kompetent, individanpassat och flexibelt arbetssätt, och att varje individ får tillgång till insats utifrån behov, oavsett den enskildes ålder, funktionstillstånd och behov av stöd.

Förslag 5:

Bedriva utvecklingsarbete för att kunna säkerställa erbjudande om individuellt anpassat stöd till äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Förslag 6:

Utveckla boendeformer och daglig verksamhet för att möjliggöra en tillfredsställande individanpassning för de ungdomar med mycket stora funktionsnedsättningar som kommer att bli i behov av stöd från förvaltningen de kommande åren.

Förslag 7:

Stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i varje individs vardag utifrån dennes insatser och behov.

Daglig verksamhet, sysselsättning, arbete och utbildning

För att möta kommande behov av nya platser i daglig verksamhet, sysselsättningsverksamhet och arbetsrehabilitering behöver nya platser skapas.

Verksamheternas organisation och arbetsmetoder ger redan idag möjlighet till individanpassade insatser, från verksamheter för personer med omfattande funktionshinder och omfattande stöd av personal, till insatser med självständiga placeringar på reella arbetsplatser med varierande grad av stöd från personal. Med en målsättning att alla individer skall få en så självständig insats som möjligt, och kunna erbjuda verksamhet som attraherar nya målgrupper, bör verksamheterna fortsätta utvecklas med lösningar som möjliggör flera externa placeringar med den reella arbetsmarknaden som mål. Externa placeringar med ett individanpassat stöd medför en minskning av såväl lokal som personalkostnader.

Regeringens planerade satsning de närmaste åren, presenterad i budgetpropositionen 2013³⁰, på att utveckla arbetsrehabilitering enligt metoden *Supported Employment*, samt på att kartlägga resultatet på kommunernas insats daglig verksamhet, understödjer det arbete som pågår i vuxenförvaltningen.

Fortsatt arbete kräver en samordnad rehabilitering tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och landstinget och förutsätter en öppenhet och en inkluderande attityd hos såväl Eskilstuna kommun som hos andra organisationer och företagare som potentiella arbetsgivare.

I samverkan med Arbetsförmedling och Försäkringskassa bör även ingå att uppmuntra individer till alternativa vägar till arbete, såsom sociala företag.

---

³⁰ Prop. 2012/13:1

Förslag 8:

Skapa 30-40 nya platser i daglig verksamhet/sysselsättning per år till och med år 2020.

Förslag 9:

Fortsätta påbörjat arbete i daglig verksamhet/sysselsättning med implementeringen av metoden *Supported Employment* enligt *Individual Placement and Support*.

Förslag 10:

Möjliggöra anställningar inom vuxenförvaltningen och Torshälla Stads Förvaltning för kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Förslag 11:

Möjliggöra anställningar inom Eskilstuna kommuns alla förvaltningar och bolag för kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Förslag 12:

Möjliggöra utbildningsplatser för kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Fritid och öppen verksamhet

I regeringens strategi för funktionshinderspolitiken uttalas att möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta i samhällets ordinarie kultur- och idrottsliv måste förbättras, och att funktionshindersperspektivet skall vara integrerat i den ordinarie verksamheten inom kommunernas kultur- och idrottsområden. En fritidsverksamhet bedriven av vuxenförvaltningen, enbart för personer med funktionsnedsättningar, är i enlighet med regeringens strategi, inte självklar.³¹

Vuxenförvaltningen har ansvar för fritid och kultur för personer med insats bostad med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning och med insats bostad med särskild service enligt LSS. *"Varje brukare ska ges möjlighet att utifrån förmåga använda det utbud som finns av kultur- och fritidsaktiviteter inom i huvudsak Eskilstuna kommuns geografiska område"*.³²

Förslag 13:

Underlätta för individer att ta del av samhällets ordinarie utbud av kultur- och fritidsverksamhet, och på så sätt bidra till normalisering och delaktighet i samhället, istället för att skapa verksamhet specifikt för målgruppen.

---

³¹ Strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011 - 2016

³² Överenskommelse med uppdragsbeskrivning Boende med särskild service LSS samt Överenskommelse med uppdragsbeskrivning Boende med särskild service för personer med psykisk funktionsnedsättning, Vuxenförvaltningen 2012-01-01

Förslag 14:

Eskilstuna kommun ska i arbetet med att skapa nya arenor för idrotts- och kulturliv beakta funktionsnedsättningsperspektivet såväl ur tillgänglighetsaspekten som ur delaktighetsaspekten.

Förslag 15:

Skapa en öppen verksamhet med huvudsaklig målgrupp personer med funktionsnedsättningar över 67 år.

Personlig assistans

Personlig assistans är ett personligt utformat stöd som ges för att en person skall kunna uppnå *goda levnadsvillkor*³³. Stödet är knutet till en individ och ges av ett begränsat antal personliga assistenter med individens hem som arbetsplats. Den enskilde individen skall, i så hög grad som möjligt, själv bestämma hur assistansen skall var utformad och när den skall genomföras, för att därigenom få största möjliga makt över sin egen vardag. Den specifikt höga grad av självbestämmande som insatsen innefattar medför en särskild utmaning att utföra insatsen med kunskapsbaserade arbetsmetoder och förhållningssätt i kombination med individens önskemål.

Förslag 16:

Stödja utvecklingen av insatsen personlig assistans genom att arbeta för att säkerställa att individens stora inflytande över insatsens utformning och genomförande är kombinerat med ett kunskapsbaserat förhållningssätt och evidensbaserade arbetsmetoder.

Förslag 17:

Öka möjligheten till kvalitetssäkring och säkerställa att dokumentation kan utföras och följas upp samt förvaras rättssäkert genom att införa datorer i assistansarbetet hos varje enskild brukare.

Uppsökande verksamhet

Personer med allvarlig psykisk sjukdom kan ofta ha svårigheter att själva söka den hjälp de behöver och ett uppsökande och informerande arbete är viktigt för att dessa personer skall nås av samhällets utbud av insatser. Uppsökande och informerande arbete sker i förvaltningen idag genom samarbete med andra myndigheter och organisationer.

---

³³ Lagen om särskilt stöd och service 5 kap 9 §

Förslag 18:

Utveckla och intensifiera det uppsökande och informerande arbetet med syfte att fler personer med psykisk ohälsa som har stora och ej tillgodosedda behov skall nås av adekvata insatser.

Frivilligarbete

Vuxenförvaltningens verksamhetsplan 2012 beskriver att *utbudet av sociala och hälsofrämjande aktiviteter kan förstärkas genom fortsatt utökning av samarbetet med frivilligverksamheten*.³⁴

Frivillig-/volontärbete som ett komplement till den vård- och omsorg som förvaltningen kan erbjuda, kan ses ur såväl kvalitets- som kompetenshöjande perspektiv. I många länder i Europa, och andra delar av världen, har man lång erfarenhet av volontärbete och därigenom god kunskap om hur man kan organisera en fungerande volontärverksamhet.³⁵

Förslag 19:

Fortsätta utveckla frivilligarbetet som ett komplement till den vård- och omsorg som förvaltningen kan erbjuda.

Jämlikhet och jämställdhet

Förvaltningen behöver ha beredskap att möta den mångfacettering som finns i samhället och säkerställa att myndighetsutövning och verksamheter präglas av respekt för varje individs behov oberoende av härkomst, kulturell tillhörighet, språk, religion, funktionsförmåga, kön, ålder, sexuell läggning och könsidentitet.

Eskilstuna har en internationellt präglad bakgrund, och en stor del av kommuninvånarna har sitt ursprung/delar av sitt ursprung i andra länder än Sverige. Om man använder den statistiska definitionen av *utländsk bakgrund*, som innebär att man är född i ett annat land än Sverige eller har föräldrar som bägge är födda i ett annat land³⁶, hade en dryg fjärdedel (27 %) av kommunens invånare utländsk bakgrund år 2010³⁷. Finland och Irak är de två dominerande ursprungsländerna och svarar tillsammans för drygt hälften av samtliga invånare med utländsk bakgrund, följda av f d Jugoslavien, Somalia, Vietnam, Iran, Syrien, Turkiet, Polen och Tyskland.³⁸ Migrationen och dess olika villkor innebär ofta stora livsförändringar. En komplex livssituation med en ny social tillvaro och språkliga utmaningar kan såväl försämra hälsotillstånd som försvåra för personer att nås av information om de insatser som kommunen kan erbjuda.

---

³⁴ Vuxenförvaltningens verksamhetsplan 2012

³⁵ Utredning av vuxenförvaltningens internationella arbete, Vuxenförvaltningen 120113

³⁶ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar eller en inrikes född och en utrikes född förälder

³⁷ www.scb.se

³⁸ Analysen- fakta och statistik, Eskilstuna kommun näringsliv 2011-08-08

Nämnden behöver säkerställa att förvaltningens insatser når alla personer i samhället, oberoende av härkomst, kulturell tillhörighet, språk, religion, funktionsförmåga, kön, ålder, sexuell läggning och könsidentitet. En uppskattning är att personer med en bakgrund i andra länder än Sverige är underrepresenterade i förvaltningens brukarkategorier. I dagsläget har vuxenförvaltningen inte tillräckliga kunskaper om hur befolkningen är sammansatt, hur behovet av insatser ser ut i specifika grupper, om vuxenförvaltningen når alla personer med behov av insatser och om vissa grupper har speciella behov som verksamheterna behöver anpassa sig till för att kunna tillgodose.

Förslag 20:

Utreda befolkningssammansättning och behov hos förvaltningens målgrupper för att få en fördjupad kunskap om nuläget och därigenom kunna säkerställa att alla personer med behov av förvaltningens insatser får möjlighet att få sina behov tillgodosedda.

Förslag 21:

Utveckla vuxenförvaltningens internationella samarbete för att främja kunskapsutveckling, säkerställa en evidensbaserad praktik och ge möjlighet till ökad kulturkompetens i förvaltningens verksamheter.

Förslag 22:

Säkerställa att förvaltningens verksamheter bedrivs jämlikt och jämställt oberoende av brukarens härkomst, kulturella tillhörighet, språk, religion, funktionsförmåga, kön, ålder, sexuell läggning och könsidentitet.

Brukardelaktighet

*Brukarinflytande - "medborgarnas möjligheter att så som användare av offentlig service påverka tjänsternas utformning och kvalitet"*³⁹

Brukarinflytande i vård, stöd och service hör samman med en strävan mot en ökad delaktighet och en ökad normalisering. Samhällets insatser skall inriktas på att ge den enskilde möjlighet till full delaktighet och jämlika levnadsvillkor, vilket möjliggörs om individen får ett så stort inflytande som möjligt över sitt eget liv. Arbete med ett ökat brukarinflytande på den individuella nivån, bör kompletteras med brukarinflytande på en kollektiv nivå, där den enskilde har möjlighet att ha medinflytande över de verksamheter de själva är berörda av. Det kollektiva brukarinflytandet syftar till att få önskvärda effekter på den individuella nivån.⁴⁰ Exempel på brukarinflytande på kollektiv nivå är arbetsplatsträffar/medarbetarforum för brukare vid daglig verksamhet och sysselsättningsverksamheter, med syfte att öka delaktigheten på arbetsplatsen och ge varje brukare en möjlighet att påverka arbetsmiljön.

---

³⁹ SOU 2006:100

⁴⁰ *Ambition och Ansvar* 2006:11

Förslag 23:

Utveckla brukarinflytandet på kollektiv nivå genom att införa arbetsplatsträffar/medarbetarforum för brukarna i de verksamheter som erbjuder daglig verksamhet och sysselsättning, med syfte att verka för normalisering och inflytande.

Anhörigstöd

Anhöriga är en viktig del av många brukares liv, och skall enligt socialtjänstlagen erbjudas stöd⁴¹. Den anhörigstödsverksamhet som finns i dag når främst anhöriga till personer äldre än 65 år med åldersrelaterade vård och omsorgsbehov. Undersökningar visar att anhöriga kvinnor generellt tar ett större ansvar för sina närstående med funktionsnedsättningar.⁴² En medvetenhet om detta bör finnas med i planeringen av ett jämlikt anhörigstöd.

Enligt den inventering som genomfördes 2009⁴³ finns en grupp minderåriga barn som lever i familjer med vuxna med ett psykiskt funktionshinder, och en grupp minderåriga barn vars föräldrar har ett beroende samtidigt med ett psykiskt funktionshinder. En medvetenhet om dessa barn, och ett utrymme för ett barnperspektiv även i vuxenförvaltningens insatser, är viktigt.

Föräldraskapet är en stor del av de flesta föräldrars liv, oavsett om man lever med sitt barn på heltid, deltid eller inte har möjlighet att alls ta del av sitt barns vardag. En medvetenhet om föräldraskap behöver finnas i verksamheterna för att kunna stötta såväl barn som föräldrar på ett bra sätt.

Förslag 24:

Utveckla anhörigstödsverksamheten och utforma ett stöd som är riktat såväl till anhöriga till personer med åldersrelaterade vård- och omsorgsbehov som till anhöriga till personer med funktionsnedsättningar.

Förslag 25:

Beakta barnperspektiv och föräldraskap i utredningar och verksamheter.

Förslag 26:

Utveckla vuxenförvaltningens arbete för att motverka våld i nära relationer genom att utbilda personal och samverka med Arbetsmarknads- och familjeförvaltningen.

---

⁴¹ SoL kap 5 § 10

⁴² *Insatser till kvinnor och män med funktionsnedsättning Kartläggning och analys av könsskillnader inom LSS och SoL, Socialstyrelsen*

⁴³ En inventering av livssituationen för personer med psykiska funktionshinder Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun, Landstinget Sörmland

Samverkan

Samhällets insatser för personer med funktionsnedsättningar utformas inom ramen för olika huvudmäns ansvar, uppgifter och regelsystem, vilket leder till att kontakterna med olika förvaltningar, myndigheter och organisationer kan bli många för den enskilde. Genom samarbete och en samplanering av de olika myndigheternas insatser, och genom en samverkan med organisationer, föreningar och andra parter i det civila samhället, kan stödet till varje enskild individ förbättras och befintliga resurser utnyttjas mer effektivt.

Arbetsrehabilitering, boendelösningar, kultur- och fritid, uppsökande verksamhet, frivilligarbete, jämlikhets- och jämställdhetsfokus, kompetensutveckling, brukardelaktighet, anhörigstöd; alla de inriktningar och åtgärder som strukturplanen behandlar kräver en samverkan för optimala lösningar och utveckling.

Samverkan med andra förvaltningar, andra organisationer och andra aktörer pågår idag bla genom arbetsgrupper, samverkansprojekt, närvårdssamarbete, och nätverksarbeten, men behöver utvecklas och ytterligare definieras för bästa resultat.

Förslag 27:

Utveckla befintliga samverkansstrukturer, och skapa nya arenor för samverkan, mellan förvaltningar och myndigheter, organisationer, föreningar, och andra parter i det civila samhället, med målsättning att förbättra stödet till varje enskild individ, främja verksamhetsutveckling och nyttja samhällets befintliga resurser mer effektivt.

Förslag 28:

Fortsatt samarbete med arbetsmarknads- och familjeförvaltningen för att fortsätta att förbättra utbudet av insatser för personer med psykiska funktionsnedsättningar och ett samtidigt beroende av alkohol och/eller narkotika, framförallt gällande arbetsrehabilitering och boende.

Kvalitet och kompetens

Uttalade kvalitetskrav tillsammans med en kontinuerlig uppföljning av att kraven uppfylls, möjliggör en utveckling av verksamheternas kvalitet, och leder till att förvaltningen kan erbjuda tillfredsställande insatser inte bara gällande att tillgodose behov och att ha tillräcklig volym på erbjudna insatser utan även gällande att kunna erbjuda insatser med hög kvalitet.

En kontinuerlig kompetensutveckling genom såväl individuella kompetenssatsningar för att höja kompetensen hos enskilda medarbetare/arbetsgrupper som genom en omvärldsbevakning av både den nationella och den internationella verksamhets- och kunskapsutvecklingen, är av största vikt för att kunna erbjuda verksamhet med hög kvalitet.

En gemensam värdegrund för verksamheternas arbete lägger grunden för att uppdrag utförs professionellt med respekt och helhetssyn.

Kunskap om hur den enskilde upplever det stöd och den hjälp kommunen ger är av stor vikt för att kunna utveckla verksamheten med brukarens bästa i centrum. Hur man på bästa sätt inhämtar information från en person med funktionsnedsättning, när funktionsnedsättningen medför svårigheter att kommunicera med omvärlden, för att kunna ta del av dennas/dennes upplevelser och synpunkter är ett utvecklingsområde i förvaltningen.

Förslag 29:

Utveckla kompetensen gällande hur man på bästa sätt inhämtar information från personer vilkas funktionsnedsättningar medför svårigheter att kommunicera med omvärlden, för att kunna ta del av dessa personers önskemål, upplevelser och synpunkter.

Förslag 30:

Säkerställa att förvaltningens verksamhet bedrivs med bästa tillgängliga evidensbaserade kunskap som grund för arbetsmetoder och förhållningssätt.

Förslag 31:

Bedriva ett aktivt arbete för att hålla värdegrundsfrågor levande bland förvaltningens medarbetare och därigenom lägga grunden till att alla uppdrag utförs professionellt med respekt och helhetssyn.

8. Ekonomisk diskussion

Ökningen av antalet personer med funktionsnedsättning som efterfrågar olika stödinsatser enligt såväl SoL som LSS förväntas fortsätta och därigenom beräknas kommunens kostnader för insatser till personer med funktionsnedsättning fortsätta att öka under perioden 2013-2020. Nya målgrupper, fler personer med komplex problematik, och fler äldre personer med funktionsnedsättningar medför ökade och förändrade krav på vård och omsorg, och därigenom ökade kostnader.

Nedan redovisas beräknade kostnader för vissa av de satsningar som bedöms behövas, som ett underlag för fortsatta diskussioner gällande planering av bostads- och lokalförsörjning, utveckling av boendebud och former för stöd i boende samt inriktning på verksamheterna för daglig verksamhet, sysselsättning och arbetsrehabilitering. Beräknade kostnader är i 2011 års penningvärde.

8.1 Boendeplatser

För att möta behovet av fler bostäder med särskild service behöver nya boendeplatser skapas. Beräkning är att sex-åtta boendeplatser per år behöver skapas för att tillgodose behovet av bostad med särskild service för personer med psykiska funktionsnedsättningar, vilket innebär en ökning med ca 48-64 boendeplatser till och med år 2020.

Ökningen innebär uppskattningsvis en ungefärlig kostnad på ca 3 200 tkr per år, vilket medför en ungefärlig kostnad på ca 25 000 tkr till och med år 2020.

Beräkning är att tio-tolv boendeplatser per år behöver skapas för att tillgodose behovet av bostad med särskild service enligt LSS, vilket innebär en ökning med ca 80-96 boendeplatser till och med år 2020.

Ökningen innebär uppskattningsvis en ungefärlig kostnad på ca 7 000 tkr per år, vilket medför en ungefärlig kostnad på ca 56 000 tkr till och med år 2020.

8.2 Daglig verksamhet och sysselsättning

För att möta behovet av daglig verksamhet och sysselsättning behöver nya platser skapas. Beräkning är att ca 30-40 platser i daglig verksamhet och sysselsättning behöver skapas för att tillgodose behoven, vilket innebär en ökning med ca 240-320 platser i daglig verksamhet och sysselsättning till och med år 2020

Ökningen innebär uppskattningsvis en ungefärlig kostnad på ca 3 600 tkr – 4500 tkr per år, vilket medför en ungefärlig kostnad på ca 28 000 tkr – 35000 tkr till och med år 2020.

8.3 Ordinärt boende

Behoven av stöd i ordinärt boende ökar. Allra mest ökar behovet av boendestödsinsatser.

Kostnad för boendestöd beräknas till ca 50 tkr per ärende per år, vilket innebär en total kostnad på 5 000 tkr per år.

Medelkostnaden för vård och omsorg för en genomsnittlig brukare i hemtjänsten (<65) i Eskilstuna kommun beräknas till ca 102 872 kr per år⁴⁴, vilket innebär en ungefärlig kostnad med ca 14 000 tkr per år.

8.4 Personlig assistans

De striktare bedömningar som Försäkringskassan gör av vad som ingår i grundläggande behov vid prövning av statlig assistansersättning, medför en ökning av kommunens kostnad då behovet av bistånd till personlig assistans enligt LSS ökar, och kostnaden därigenom flyttas från staten till kommunerna. Att beräkna kommande kostnader för personlig assistans är i det närmaste omöjligt,

---

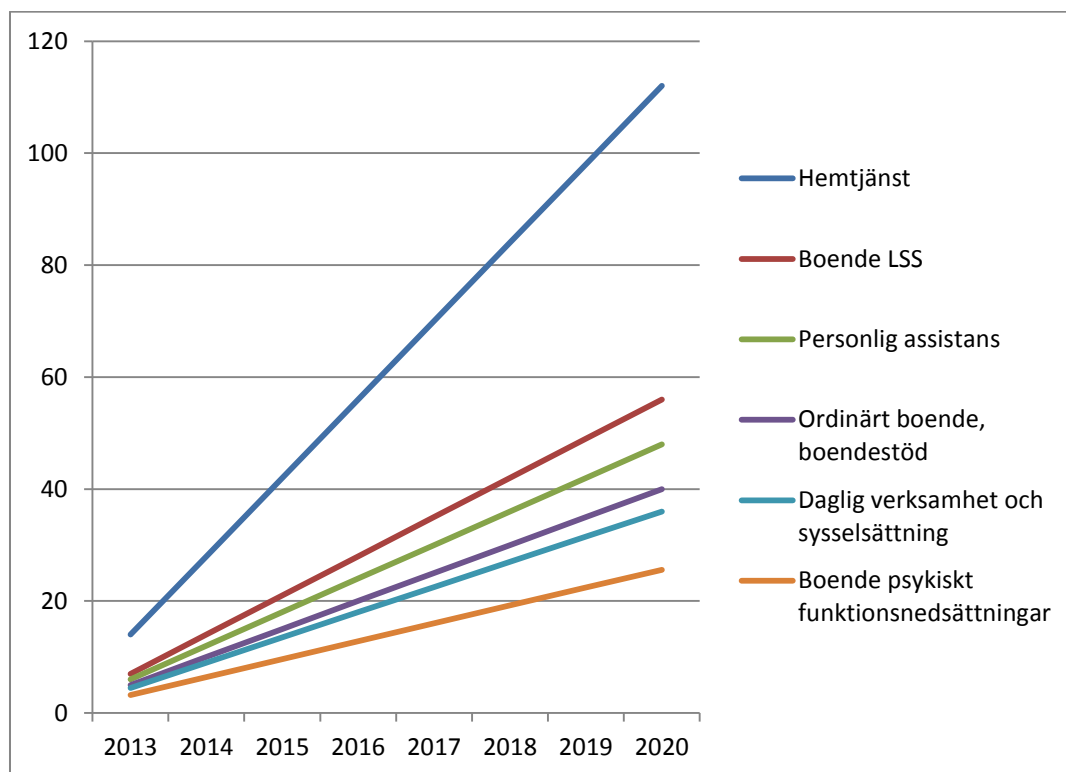
⁴⁴ "Vad kostar vården" Sveriges kommuner och landsting 2011

då kostnaden för att tillgodose varje enskild individs behov är unika, och varje ny individ med behov av personlig assistans därför medför en oförutsägbar kostnad. Varje individs behov av assistans kan även snabbt förändras med anledning av försämrad hälsa och de eventuella ökade behov försämringen medför. Individens möjlighet att hastigt byta utförare vilket medför personal utan arbetsuppgifter, behov som inte täcks av assistansersättningen men som innebär behov av ökad personalresurs för att uppnå acceptabel arbetsmiljö, jourtid som inte täcks av assistansersättning, och sjuklöneansvar för personal hos externa utförare är andra bidragande orsaker till svårigheterna att förutsäga kostnader för personlig assistans under 2013-2020. Trenden visar dock på en förväntad ökning av kostnaderna under åren.

Tabell: Beräknat resursbehov i miljoner kronor 2013-2020, ackumulerat antal miljoner konor

Resursbehov i miljoner kronor	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hemtjänst	14	28	42	56	70	84	98	112
Boende LSS	7	14	21	28	35	42	49	56
Personlig assistans	6	12	18	24	30	36	42	48
Boendestöd	5	10	15	20	25	30	35	40
Daglig verksamhet/sysselsättning	5	5	9	14	18	23	27	32
Boende psykisk funktionsnedsättning	3	6	10	13	16	19	22	26
Totalt resursbehov fram till år 2020	40	79	119	159	199	238	278	318

Diagram: Beräknat resursbehov i miljoner kronor 2013-2020, ackumulerat antal miljoner konor

9. Slutkommentar

Förändringar i den nationella och internationella omvärlden: ny lagstiftning, nya riktlinjer, överenskommelser, förändrade ekonomiska förutsättningar etc kan hastigt påverka förvaltningens förutsättningar att bedriva verksamhet. Den medicinska utvecklingen, med t ex ökade möjligheter av överlevnad för prematura barn, längre livslängd för personer med stora funktionsnedsättningar och ökad möjlighet till diagnosticering kan medföra ökade och förändrade krav på vård och omsorg.

Antalet personer med ett annat språk än svenska och antalet personer med olika önskemål om traditions- och religionsutövande torde inom en snar framtid öka bland de individer som behöver stöd och hjälp av förvaltningen, vilket kan medföra förändrade behov och förändrade krav för verksamheterna att hantera.

Insatser och satsningar påverkas, och är beroende, av varandra. Till exempel kan ett ökat behov av särskilt boende förmodligen till viss del stävjas genom att satsa på att utveckla alternativa boendeformer med en större variation på det stöd som kan erbjudas, och därigenom möjliggöra för fler individer att bo i ordinärt boende. Ett ökat fokus på arbetsrehabilitering i samverkan med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och lokala arbetsgivare, tillsammans med ett möjliggörande av anställningar för personer med funktionsnedsättningar inom Eskilstuna kommunkoncern, kan i framtiden leda till ett minskat behov av daglig verksamhet och sysselsättning.

Avvägningar behöver göras årligen angående vilka satsningar och prioriteringar som skall genomföras utifrån de just då rådande omständigheterna. En aktiv bevakning av förändringar i omvärlden, av trender i befolkningsgrupper och av senaste tillgängliga kunskap underlättar dessa prioriteringar och kan bidra till en väl planerad effektiv verksamhet med hög kvalitet.

10. Referenser

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning Ds 2008:23

Sveriges nationella reformprogram 2011, Regeringskansliet

En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011-2016, Regeringskansliet S2012.028

Ambition och Ansvar SOU 2006:100

Psykisk hälsa inom Sveriges kommuner och landsting kongressperioden 2012-2016, SKL

Psykiatri och lagen, tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd SOU 2012:17

Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst lägesrapport 2012,
Socialstyrelsen 2012-2-2

Beskrivning av vårdutnyttjande för patienter med psykisk ohälsa 09-11, Socialstyrelsen 2012-3-14

Personer med funktionsnedsättning – insatser enligt LSS år 2011, Socialstyrelsen 2012-3-34

Personer med funktionsnedsättning – vård och omsorg den 1 oktober 2011, Socialstyrelsen 2012-4-14

Nationell tillsyn av kommunernas insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning 2009-2011,
Socialstyrelsen 2012-4-19

*Insatser till kvinnor och män med funktionsnedsättning Kartläggning och analys av könsskillnader
inom LSS och SoL*, Socialstyrelsen 2011-12-22

Äldres Psykiska Ohälsa, Socialstyrelsen 2008-131-20

Regeringens proposition 2012/13:1

Vad kostar vården, Sveriges kommuner och landsting 2011

*En inventering av livssituationen för personer med psykiska funktionshinder Eskilstuna kommun,
Strängnäs kommun, Landstinget Sörmland, Närvård i Sörmland* 2010

Personer med förståndshandikapp och demens, Gustafsson, & Thuresson, Vårdalinstitutet, 2004

Vuxenförvaltningens verksamhetsplan 2012

Utredning av vuxenförvaltningens internationella arbete 2012 Vuxenförvaltningen

Plan för jämställdhetsintegrering 2012, Vuxennämnden

Socialtjänstlagen 2001:453

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 1993:387

Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763

www.scb.se

www.eskilstuna.se